

RECENZJE

Ks. Walenty G a d o w s k i, *Wspomnienia katechety*, Tarnów 2002, Wydawnictwo Naukowe PAT w Krakowie, s.319

W nurt odnowy ruchu katechetycznego XIX i XX wieku, który rozwijał się na Zachodzie, a zwłaszcza w Niemczech i Austrii, była włączona także Galicja. Tutaj także u końca XIX wieku rozpoczął się „ferment” związany z ożywieniem metod nauczania religii, przy pomocy zdobyczy psychologii i pedagogiki. Wielką zasługę w tej odnowie ma ks. Walenty Gadowski (1861 – 1956), kapłan diecezji tarnowskiej – oceniony przez historię jako nestor polskiej katechetyki oraz pedagog, który stworzył teorie pedagogiki, która ma na celu pomoc wychowawcom kształtować ucznia do zadań, dla jakich został powołany. Określa się, że sam wychowywał „dla ziemi i nieba”. Jako pedagog dążył do syntezy tradycyjnej pedagogiki katolickiej z wartościami pedagogiki jemu współczesnej. W katechezie udoskonalił metodę monachijską, która została nazwana „Gadowskische Methode”. Katechetyka i pedagogika, jako dwie odrębne dyscypliny naukowe, tworzyły w dziele życia Gadowskiego, jedną logiczną całość, będącą na usługach dobra ucznia. Postulował potrzebę wychowania całościowego, obejmującego – obok kształcenia intelektualnego – także rozwój osobowościowy wychowanka. Propagował nauczanie metodą szkoły pracy lub szkoły twórczej. Owocem wychowania jak pisał „ma być człowiek pod każdym względem udoskonalony, czyli pełny człowiek, a więc i pełna jego osobowość”

Wspomnienia katechety księdza Walentego Gadowskiego są pierwszym wydaniem typu pamiętnikarskiego tegoż autora. Swoje wspomnienia napisał w Bochni, gdzie mieszkał po przejściu na emeryturę. Ukończył je około 1950 roku.

Dobrze się stało, że *Wspomnienia* te, dzięki Wydawnictwu Naukowemu Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, mogą dotrzeć do szerokiego grona nauczycieli, nie tylko katechetów. W dobie współczesnej transformacji edukacyjnej – naznaczonej podobnymi fermentami, jak za czasów nestora polskiej katechetyki, jak nazywany jest Walenty Gadowski – istnieje potrzeba odwoływania się do sprawdzonych wzorców z historii, które będą naświetlać współczesnym edukacyjnym reformatorom drogę do właściwych przemian.

W „Słowie wstępnym” Ks. biskup Wiktor Skworec uzasadnił słuszność wydania *Wspomnień katechety* – na które do tej pory w formie maszynopisu, powoływali się piszący artykuły naukowe, rozprawy magisterskie, doktorskie a nawet habilitacyjne. Ks. Biskup zaznaczył: „Wyjątkowe dzieło, *Wspomnienia katechety*, napisane przez księdza Walentego Gadowskiego – wybitnego katechetę i pedagoga, doczekało się w końcu swojego wydania. *Wspomnienia* te, oddając specyfikę czasu, w którym przyszło autorowi żyć i podejmować pracę duszpasterską, stanowią również świadectwo jego życia kapłańskiego. Dlatego też wydanie tej pozycji można odczytać, jako odpowiedź Jan Pawła II, by na progu trzeciego tysiąclecia chrześcijaństwa upamiętnić w Kościołach lokalnych dokonania świadków wiary”.

Ks. Walenty Gadowski, na kartach swoich wspomnień, uczy współczesnego nauczyciela potrójnego dialogu. Ma do tego prawo, ponieważ sam „prowadził intensywny dialog ze światem, Kościołem i samym sobą”. Ów dialog widoczny jest w układzie wspomnień oraz w treści w nich zawartych. XIV rozdziałów ukazuje całą panoramę życia nie tylko autora *Wspomnień*, ale także sytuację polityczną ówczesnych czasów z nostalgią aktywnego oczekiwania na odzyskanie wolności przez Polskę i czasów jej zagospodarowania. Autor opisuje z wielką erudycją pisarską swoje lata dziecięce, szkolne, studia teologiczne oraz prace naukowo – duszpasterską. Wprowadza czytelnika w tajniki takiego życia, które potrafi zafascynować i pociągnąć ku wyższym

wartościom swych uczniów. Był pionierem, tak dzisiaj atrakcyjnej formy edukacyjnej, jaką jest turystyka wychowawcza. Patrzy na swe życie w prawdzie, widząc jego blaski i cienie. Jak kształcą podróże po różnych zakątkach świata, można dowiedzieć się od ks. W. Gadowskiego z jego wspomnień.

Należy zaznaczyć, że w wydaniu *Wspomnień katechety* zachowano integralność tekstu ich autora. Całość została jedynie opatrzona „dodatkiem”, na który składa się: „Słowo wstępne” Ks. biskupa Wiktora Skworca, „Wprowadzenie” ks. Adama Solaka oraz trzy artykuły, które pozwalają głębiej wniknąć w działalność ks. Walentego Gadowskiego. Dzieło to wskazuje, że historia życia wybitnych postaci, jest rzeczywiście dobrą nauczycielką dla współczesnych.

Ks. Adam Solak